

FIIA 17/2017

COMMENT

Arkady Moshes
Ulkopoliittinen instituutti

Venäjän ulkopoliitiikka: Valintojen välttelyn taidolle on kysyntää

Presidentti Vladimir Putinin uudelleenvalintakampanja ei ehkä ole helpoin ympäristö puhua Venäjän ulkopoliitikasta. Kiertämällä aiheen keskustelu kääntyisi kuitenkin maan sisäisiin asioihin, missä lupauksen tekeminen on vieläkin vaikeampaa.

Alkava poliittinen kausi Venäjällä ei ole aivan tavanomainen. Vaikka tulevien presidentinvaalien tulokset ovat helposti ennustettavissa, ja Vladimir Putinin odotetaan pysyvän vallassa seuraavat kuusi vuotta, äänestäjät pitää kuitenkin vakuuttaa siitä, että he tekevät oikean valinnan. Ulkopoliitikalla on tässä keskeinen rooli: Putinin tämänhetkinen legitimitetti perustuu pääasiassa hänen aiemmista toimista saamaansa tukeen tällä nimenomaisella saralla.

Vuonna 2012 kampanjointi oli Putinille helppoa.

Suhteet Eurooppaan olivat suhteellisen mutkattomat. Euroopan poliittinen eliitti oli täynnä illuusiota Venäjän ”modernisoitumisesta”, josta tuli ainoa puheenaihe Dmitri Medvedevin presidenttikaudella. Itsevarmuus ja alentuva sävy olivat vuorostaan selvästi havaittavissa Kremlin retoriikassa, kun se puhui ”Euroopan kriisistä” ja Venäjän mahdollisesta talousavusta ”kärsiville” EU-talouksille.

Tarttuminen ”Kiinan tuuliin taloutemme purjehduksessa”, kuten Putin asian muotoili, näytti olevan Venäjälle toteuttamiskelpoinen esitys, kun Venäjä valmistautui isännöimään APEC-maiden kokousta Vladivostokissa syyskuussa 2012. Seuraavana vuonna G20-ryhmän puheenjohtajuuden piti tarjota uusia mahdollisuuksia maailmanlaajuisesti, vuoden 2014 Sotshin olympialaisten ohella. Läpimurto jälkineuvosto-

liittolaisessa uudelleenintegraatiossa näytti olevan saavutettavissa luomalla Euraasian unioni. Myös Ukrainan piti kuulua siihen.

Ongelmana olivat vain suhteet Washingtoniin. Ne muuttuivat kehnoiksi suhteiden ”nollaamisen” epäonnistumisen ja erityisesti Venäjällä tapahtuneen protestiaallon jälkeen talvella 2011–2012. Moskovan näkökulmasta protestit olivat Yhdysvaltain järjestämiä. Asia voitiin kuitenkin jättää huomioimatta niin kauan kuin oli selvää, ettei Barack Obaman hallinnolla ei ollut halua luoda todellista painetta Venäjää kohtaan.

Nyt tilanne on paljon haastavampi.

Moskova on jumiutunut niin Ukraina kuin Syyriaan. Niistä on tullut taakka Venäjän voimavaroille ja keskeinen kiusanaihe länsisuhteille.

Toiveet siitä, että Donald Trump muuttaisi tilanteen ja käynnistäisi jälleen yhteistyön Moskovan kanssa, osoittautuivat turhiksi. Duumassa Trumpin voitolle korkattu kampanja valui hukkaan. Trumpin virkaanastujaisista kului kiusalliset puoli vuotta ennen kuin hän tapasi Putinin. Tapaaminen pidettiin G20-kokouksen varjossa Hampurissa, ja keskustelun tuloksia pidettiin parhaimmillaankin vaatimattomina. Enempää ei pitäisi olla odotettavissa lähitulevaisuudessakaan. Trumpilla on useita rajoitteita kotipuolestaan,

kun kongressi ja suurin osa poliittikan piireistä näkevät Venäjän kansainvälisen käytöksen suorana turvallisuusuhkana ja vaativat kovempia vastatoimia. Toisaalta taas siinä missä Trumpille ”diili” on synonyymi voitolle, Moskova ei voi sallia mitään menettämättä kasvoja.

EU osoittaa merkittävää yhtenäisyyttä ja kieltäytyy pehmentämästä suhtautumistaan Krimin liittämiseen osaksi Venäjää ja maan toimiin Ukrainan Donbasissa. On totta, että sisäinen keskustelu EU-maiden kesken jatkuu ja jotkut kahdenväliset suhteet Venäjän kanssa ovat suosiolisempia kuin toiset, mutta tosiasia on, että talouspakotteet pysyvät voimassa ja niitä on jatkuvasti laajennettu.

Venäjän käänös Aasiaan on lähtenyt liikkeelle hitaasti, jos olleenkaan. Asiantuntijat Moskovan Carnegie keskukselta ovat arvioineet, että Venäjän ja Kiinan suhteiden hedelmät on korjattu. Poliittisesti perustellut sopimukset on saatu tehtyä. Venäjän ei myöskään pitäisi odottaa ”helppoa rahaa” Kiinasta. Venäjä–Kiina suhde ei ole useimpien analyytikoiden mukaan tasaverstaisten kumppanuus. Moskova pidemminkin liittyy osaksi Kiinan aloitteita, kuten silkkitiehanke *One Belt, One Roadia*, johon Peking on joka tapauksessa päättänyt sitoutua.

Euraasian talousunionista ei ole tullut tehokasta työkalua Venäjän alueelliselle vaikutusvallalle. Unioni

---

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4

PL 400

00161 Helsinki

Puhelin

---

(09) 432 7000

Fax

---

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on riippumaton tutkimuslaitos, joka tuottaa korkeatasoista tutkimusta poliittisen päätöksenteon ja avoimen keskustelun tukemiseksi niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Korkean laadun varmistamiseksi ainakin kaksi asiantuntijaa lukee ja kommentoi kaikkien instituutin julkaisujen käsikirjoituksia. Julkaisut käyvät lisäksi läpi ammattimaisen kielitarkastuksen ja editointiprosessin. Julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

ei saavuttanut poliittista ulottuvuutta, eikä se oikeastaan ole edes talousunioni. Se on käynnistänyt vain yhden keskeisen vapauden – työvoiman vapaan liikkuvuuden. Tavaroiden, palveluiden ja pääoman liikkumista ei ole vapautettu, ja jäsenmaat toimivat eri tullialueilla. Merkittävintä on kuitenkin se, että jälkineuvostoliittolaiset kumppanit eivät tukeneet Venäjää Ukrainan konfliktissa. Jopa Venäjän vannoutunut liittolainen Valko-Venäjä on käyttänyt mahdollisuuttaan ottaakseen etäisyyttä Moskovaan ja etsinyt uudelleen yhdentymistä lännen kanssa.

Kaikki tämä jättää Putinille hyvin vähän luvattavaa vaalikampanjaan. Ei-länsimaiset vaihtoehdot ovat käyty läpi, mutta ne eivät olet tähän asti vakuuttaneet. Venäjän ehdoilla länsi-suhteiden normalisointi on tuskin mahdollista. Venäjän turvallisuuseliitin ja kansan enemmistön on taas mahdoton hyväksyä suhteiden normalisointia lännen ehdoilla. Kasvaneeseen vastakkainasetteluun lännen kanssa ei ole kuitenkaan varaa. Se olisi oikeastaan suuri riski.

Oletus tässä tilanteessa olisi yksinkertaisesti kieltää, että asiat eivät suju hienosti. On täysin mahdollista teeskennellä menestystä väittämällä, että Naton ja EU:n geopoliittinen laajentuminen on pysäytetty, eikä

sanktioilla ole ollut vaikutusta Venäjään. On mahdollista vedota isänmaallisiin tunteisiin ja edistää mielialaa ”saarretusta linnakkeesta”. On mahdollista sarkastisesti ojentaa länttä viimeisistä ulkopoliittisista erheistä ja puutteista. Viime kädessä on mahdollista luottaa Venäjän ammattimaiseen diplomaattikuntaan jokapäiväisen agendan hallitsemisessa.

Ongelma vain on, että jos mitään uutta sanottavaa ulkopoliitikasta ei ole, vaaliväittely kääntyy väistämättä kotimaan asioihin. Mutta sillä saralla on vaikeampaa luvata nykyistä kirkkaampaa tulevaisuutta maalle, jossa mikään ei muutu.